

Avaleht>Kohtumenetlused>Kriminaalasjad>Õiguslane koostöö>Konfiskeerimine

Konfiskeerimine

Kriminaaltulu konfiskeerimist on Euroopa Liidus pikka aega peetud üheks tõhusaimaks vahendiks võitluses organiseeritud kuritegevusega. Konfiskeerimise korral võetakse sihikule kuritegelike organisatsioonide eksisteerimise peamine põhjus – tulu suurendamine ebaseaduslike vahenditega. Konfiskeerimine kujutab endast vara lõplikku äravõtmist lõpliku kohtuotsuse alusel.

Konfiskeerimine rahvusvahelisel tasandil

Rahvusvahelisel tasandil edendatakse kriminaaltulu konfiskeerimist mitme juriidilise dokumendiga. Tõeline saavutus kriminaaltulu konfiskeerimise edendamisel on 1990. aasta [Strasbourggi konventsioon](#), mille on ratifitseerinud kõik 27 ELi liikmesriiki. Konventsiooni eesmärk on edendada rahvusvahelist koostööd kuritegeliku vara avastamisel, jälgimisel, arestimisel ja konfiskeerimisel. Konventsiooni on täiendatud ja ajakohastatud

2005. aasta [Varssavi konventsiooniga](#).

Konfiskeerimine Euroopa Liidus

Euroopa Liit on juba ammu rõhutanud kriminaaltulu konfiskeerimise olulisust. Selleks et tagada ühtsed põhimõtted konfiskeerimise kohta, on viimaste aastate jooksul võetud vastu mitu ELi õigusakti. EL keskendub praegu nimetatud aktide nõuetekohasele rakendamisele liikmesriikides.

2001. aastal võeti vastu [raamotsus kuritegelikul teel saadud tulu arestimise ja konfiskeerimise kohta](#), mille eesmärk oli tagada liikmesriikidele elementaarsed ühtsed põhimõtted kuritegude kohta, mille korral tuleks ette näha konfiskeerimine. Üldreegli kohaselt peaks nende õigusrikkumiste korral, mille puhul on karistuse ülemmäär üle ühe aasta kestev vabadusekaotus, olema siseriikliku õiguse kohaselt võimalik määrata kriminaaltulu konfiskeerimine. Liikmesriikidel peab olema tulu väärtusele vastava väärtusega vara konfiskeerimise süsteem. Kõiki teistelt liikmesriikidelt saadud taotlusi tuleb menetleda samasuguses eelisseisundis, nagu niisugustele meetmetele antakse siseriiklike menetluste puhul.

2005. aastal võeti vastu [konfiskeerimist käsitlev raamotsus](#), mille eesmärk on täiendavalt ühtlustada liikmesriikide õigust seoses kuritegeliku vara konfiskeerimisega.

[Konfiskeerimisotsuste vastastikust tunnustamist käsitlevas raamotsuses](#) on kehtestatud normid, mille alusel iga liikmesriigi õigusasutused tunnustavad ja täidavad oma territooriumil mõne teise liikmesriigi pädeva õigusasutuse tehtud konfiskeerimisotsust. Konfiskeeritud vara väärtus jagatakse võrdselt otsuse teinud ja täidesaatva riigi vahel.

Konfiskeerimisotsuse tegemisele eelneb sageli varade arestimine. Selleks et pädevad õigusasutused saaksid arestida vara mõne teise liikmesriigi õigusasutuse taotlusel, võeti 2003. aastal vastu [raamotsus vara või tõendite arestimise kohta](#) (vt ka [vara ja tõendite arestimist](#) käsitlev osa).

Õigusasutuste praktilise koostöö edendamiseks seati [nõukogu otsuses kriminaaltulu jälitamise talituste kohta](#) eesmärk jätkata mitteametlikku koostööd, mida liikmesriikide kontaktpunktid kuritegeliku vara tuvastamise, jälitamise ja tagasivõtmise valdkonnas olid teinud

[kriminaaltulu jälitamise tegelevate ametiasutuste vahelises Camdeni võrgus \(CARIN\)](#). Selle otsuse kohaselt peavad liikmesriigid looma või määrama kriminaaltulu jälitamise talitused, kelle ülesanne on tõhustada koostööd ja teabevahetust kriminaaltulu jälitamise valdkonnas.

2014. aastal võeti vastu [direktiiv](#), et muuta ELi liikmesriikide jaoks lihtsamaks raske ja organiseeritud kuritegevuse teel saadud vara konfiskeerimine. Direktiivi eesmärk on lihtsustada kehtivaid õigusnorme ja täita olulised lüngad, mida organiseeritud kuritegelikud rühmitused ära kasutavad. See aitab suurendada ELi liikmesriikide võimet konfiskeerida kolmandale isikule üle antud vara ning lihtsustab kuritegeliku vara konfiskeerimist ka siis, kui kahtlustatav on põgenenud. Samuti tagatakse, et pädevad asutused saavad ajutiselt arestida vara, mis võib muidu kaotsi minna.

2018. aastal võeti vastu määrus arestimis- ja konfiskeerimisotsuste vastastikuse tunnustamise kohta. Seda kohaldatakse alates 19. detsembrist 2020, et hõlbustada ELis kuritegeliku vara tagasivõtmist piiriüleste juhtumite puhul. Määrust kohaldatakse selliste arestimis- ja konfiskeerimisotsuste suhtes, mille liikmesriik on teinud kriminaalasjades läbiviidavate menetluste raames. Selles on sätestatud selged ja lühikesed tähtajad arestimisotsuste vastastikuseks tunnustamiseks ja täitmiseks ning sellega parandatakse kannatanute õigust vara tagastamisele ja neile hüvitise maksmisele piiriülestes menetlustes.

Määrusega on ette nähtud kaitsemeetmed selle tagamiseks, et arestimis- ja konfiskeerimisotsuste vastastikusel tunnustamisel järgitaks Euroopa Liidu põhiõiguste hartat. Määrust kohaldatakse ELi liikmesriikide (v.a Taani ja Lirimaa) vahel ning sellega asendati 2003. ja 2006. aasta raamotsused.

Teabe liikmesriikide pädevate asutuste ja avalduste kohta teeb kättesaadavaks [Euroopa õiguslase koostöö võrgustik](#).

Viimati uuendatud: 19/01/2023

Käesolevat lehekülge haldab Euroopa Komisjon. Sellel veebisaidil avaldatud teave ei kajasta tingimata Euroopa Komisjoni ametlikku seisukohta. Komisjon ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õigusteabe viida alt ELi veebilehtede autoriõiguste eeskirjade kohta.